

Naciye Hanım: Birinci Doğu Halkları Kurultayı Konuşması

1920 yılında Bakü'de **1. Doğu Halkları Kurultayı** düzenlenir. Dünyanın dört bir yanından gelen delegeler gibi Türkiyeli komünistler de salondadır. 1- 7 Eylül 1920 tarihleri arasında 2000 delegenin katıldığı **Birinci Doğu Halkları Kurultayına** 55 kadın delege katılmıştır. Naciye (Hanım) Yoldaş kurultayda Başkanlık Divanı'na seçilen üç kadın üyeden biridir. Kurultay'ın kapanış günü Komintern başkanı ve Kurultay'ın divan başkanı Zinovyev'in kapanış konuşmasından önce kadınlar adına Naciye Hanım'a söz verilmiştir.

Naciye Hanım'ın Bakû Kurultayı Konuşması

7 Eylül 1920 – 7. Oturum

Doğu'nun kadınlarının şu anda başlattıkları hareket, toplumsal hayat içinde kadının rolünün narin bir bitkinin veya nazik bir taş bebeğin rolünden öteye gidemeyeceğini savunan düşüncesiz feministlerin baktığı gözle dikkate alınmamalıdır; bu hareket şu anda tüm dünyayı boydan boya aşan genel devrimci hareketin önemli ve zorunlu bir sonucu olarak, görülmelidir. Doğu'nun kadınları yalnızca bazılarının çoğunlukla sandığı gibi peçesiz sokağa çıkmak hakkını elde etmek için mücadele etmiyorlar. Doğu'nun kadını için, onun bunca yüksek ahlak ülküsü ile peçe sorunu, en son plañdadır. İnsanlığın yarı nüfusunu oluşturan kadınlar eğer erkeklerin rakibi olarak kalırlarsa, eğer onlara hak eşitliği uygulanmazsa, insan toplumunun ilerlemesi elbette ki olanaksızdır; Doğu toplumlarının geri kalmış durumu bunun söz götürmez bir kanıtıdır.

Yoldaşlar, emin olunuz ki toplumsal hayatın yeni biçimlerini gerçekleştirmek için harcayacağınız tüm çabalar ve çekeceğiniz istekler, eğer siz eşinize, çalışmalarınızdaki gerçek

yardımcınız olması gereken kadına başvurmadığınız takdirde kısır kalacaklardır.

Savaşın yarattığı özel koşulların sonucu olarak Türk kadını türlü toplumsal görevlerin yerine getirilmesine koyulmak için evini ve aile topluluğunu terketmek zorunda kalmıştır. Fakat Türk kadınların savaş sırasında o zamana dek erkeklerin buldukları yerleri işgal etmeleri ve yük hayvanlarının bile aşamayacağı yolların bulunduğu Anadolu'nun bazı bölgelerinde, kadınların sırtlarında birliklere ayrılan cephaneye ve gereçleri taşımaları olayı, siyasal ve toplumsal eşitliğe ilişkin bir devrimde kadın tarafından ileriye doğru atılan bir adım olarak nitelendirilmemelidir. Kadınların yük hayvanlarının yerini doldurarak toplumsal bir başarı kazandığını ileri sürenlerin kanıtına gelince bu üzerinde durmaya bile değmez. 1908 devriminin başlarında kadınlar lehine bazı gelişmeler olduğunu yadsımıyoruz ama bu, herkesçe bilindiği gibi yetersiz ve öngörülen amaçlarla ulaşmakta güçsüz gelişmelerin önemini büyütmemek gerekir.

Kadınlar için başkentte ve diğer bazı kentlerde birkaç ilkokulun veya yüksek okulun açılması; kadınlara özgü bir üniversitesi yaratılması, yapılması gerekenlerin binde birini bile oluşturmaz. Siyaseti zayıfın güçlü tarafından sömürülmesine ve ezilmesine dayanan Türk hükümetinin kadınlar için daha radikal ve önemli ölçülerde kararlar alması zaten beklenemezdi.

Fakat İran'da, Buhara'da, Kivo'da, Türkistan'da, Hindistan'da ve diğer Müslüman ülkelerinde kız kardeşlerimizin bizimkinden daha kötü bir durumda olduklarını da biliyoruz. Ama kurbanı olduğumuz haksızlık, geri kalmış ve çöküş içerisindeki Doğu ülkelerinin de tanık olduğu gibi, cezasız kalmıyor. Şunu bilin ki yoldaşlar, kadınlara yapılan kötülük hiçbir zaman cezasız kalmamıştır ve kalmayacaktır.

Doğu Halkları Kurultayı'nın sonuna yaklaştığımız için Doğu'nun değişik ülkelerindeki kadınların durumunu zaman yokluğundan

gözler önüne seremeyeceğim. Fakat, devrimin büyük ilkelerini yurtlarında yayma görevini yüklenmiş olan delege yoldaşlar unutmasınlar ki, halklarına mutluluk götürme çabaları kadınların gerçek yardımını olmaksızın sonuçsuz kalacaktır.

Komünistler bütün kötülöklere son vermek için sınıfsız bir toplumun kurulması gerekliliğine inanırlar, bu sonuca erişmek için bütün burjuvalara ve ayrıcalıklı sınıflara karşı amansız bir savaş sürdürürler. Doğulu komünist kadınların savaşı daha zor olacaktır. Çünkü onlar ayrıca erkeklerin zorbalığına karşı da savaşıyorlar. Siz Doğulu erkekler eğer geçmişte olduğu gibi kadınların kaderine kayıtsız kalırsanız, emin olun ki, ölkelerimizi ve kendinizi büyük bir tehlikeye atıyorsunuz. O zaman biz haklarımızı kazanmak için diğer ezilenlerle birlikte ölümüne bir savaşa girişeceğiz. İşte kısaca kadınların belli başlı hakları:

Eğer kendinizi özgürleştirmek istiyorsanız, taleplerimize kulak verin ve bizimle etkin bir işbirliği içine girin:

- 1) Haklarda tam bir eşitlik.
- 2) Kadınlar için erkeklerinkiyle aynı ölçülerde genel ya da mesleki eğitim fırsatı.
- 3) Evliliğe ilişkin kadın ve erkek arasındaki haklarda eşitlik. Çokeşliliğin kaldırılması.
- 4) Kadınların bütün idari ve yasama birimlerinde istihdama kısıtlamasız kabul edilmesi.
- 5) Bütün kent, kasaba ve köylerde kadınların hakları ve korunması amacıyla şûrâların örgütlenmesi.

Hiç kuşku yok ki bu talepleri ileri sürmeye hakkımız var. Komünistler bizim de eşit haklara sahip olduğumuzu kabul ederek bize el uzattılar; biz kadınlar onların en sadık yoldaşları olacağız. Hâlâ yolları seçilemeyen karanlıklar içerisinde olabiliriz. Hâlâ bizi yutacak uçurumların kenarında

olabiliriz. Ama korkmuyoruz. Zira biliyoruz ki, gün doğumuna erişmek için gecenin içinden geçmek gerekir.

(1. Doğu Halkları Kurultayı'nda yapılan konuşma. Bakü – 1920)

Naciye Hanım: Doğu Kadınlarının Kurtuluşu

Önceki 1 of 4 Sonraki

